Број 187. У Новом Саду, у уторак 26. августа 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу за један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот,
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.
Телефон бр 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2[illegible]

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Шпекулантска борба.

Познато је да алмажави променуше своју банкротирану фирму и узеше нову звучну српска демократска странка. О том је већ било доста речи у јавности, исто као и о њиховом програму. Но вук длаку мења, али ћуд никако. Исто тако и ови шпекуланти и под новим својим именом воде своју стару гадну борбу у корист својих личних интереса и свог личног славољубља. У народу и даље просипају врећама клевете и лажи против радикала У исто време пак пуне оне мађарске листове, који су заслепљени шовинизмом, похвалама о себи. Ту им наравно највише помаже она тачка у њиховом српском демократском програму, у којој признају мађарску државну идеју. С помоћу те тачке терају своју гадну личну шпекулацију према горе. Указују на себе као једину странку међу немађарским народима Угарске, која пристаје да се од разноплемене створи једноплемена мађарска држава. Као што је познато међу самим мађарским политичарима увидели су многи, да претерана шовенска борба не води добру и да је по напредак и развитак ове наше заједничке нам домовине потребан споразум и добар однос са немађарским народима. И док то увиђају и многи мађарски политичари, спекуланти и творци српске демократске странке раде другче Безазлене у српском народу мисле задобити лажима и клеветама. То је борба према доле. У борби према горе бацише се под окриље баш оних мађарских листова, који су познати са свога претераног шовенства и познати као непријатељи свију немађарских народа, а нарочито Срба.

Ко су Тиса отац и Тиса син и како су поступали према Немађарима, а нарочито нами Србима, то је познато Нарочито Тиса син, који за време док је био министар-председник, све своје политичке неуспехе гледао је да прикрије прогањањем Немађара а нарочито Срба И тиме хтео пред мађарским народом да важи као велики државник.

У листу тога Тисе „Az Ujság“ протурују банкротирани алмажани и спекулантски творци демократске странке похвале и славопоје о себи према горе „Az Ujság је донео подужи чланак у коме демократску странку узноси у звезде Изнећемо само неколико главнијих тачака. Тамо се вели: „У данашњем положају највећу пажњу заслужује започет покрет Срба тамишке жупаније, који је у организацији српске демократске странке у Турском Бечеју постигао први видљиви успех.“ Па ниже наставља: „Објективно морамо истаћи да је то први народносни програм на основу кога и мађарска народна политика може наћи начине споразума. Српска демократска странка полази са тога основног правила, да у јединственој мађарској држави немађарске народности траже испуњење својих аспирација не у засебној народносној политици него у унапређењу целокупног становништва. Треба нам заједнички демократски развитак, а не засебан српски, румунски или словачки. Оваком појимању мора се безусловно радовати сваки мађарски политичар, јер је коректан а добро се слаже са мађарском народном политиком.“ Истиче даље, како још ниједан народносни програм није то признао и жели и тврди, да се решењу српског питања на корист мађарске државне идеје овде (у програму демократске странке) треба надати, а не у баратовању са српским радикалима.

Дакле у народу су српски радикали издајице, који и Српство и српске школе и српска добра продадоше Мађарима У Тисином и другим мађарским листовима је једино српска демократска странка, она народносна странка, која признаје јединство мађарске државне идеје и са којом треба радити. Уверени смо, да је ово доста сваком паметном и мисленом човеку. А сад да видимо само некоје личности и побуде тих спекулантских твораца, те спекулантске странке

Живко Богдан је духовни отац те странке. Па ко је тај Живко Богдан? То је градски начелник Вел. Кикинде, приврженик старога Тисе и као такав биран је за градоначелника, а не као Србин. Сад, кад је видео да му се њиха испод ногу градоначелничка столица па не знајући, како да утврди свој уздрмани положај, одао се на оснивање нове странке, која треба звучним именом да се умили српскоме народу а признавањем мађарске државне идеје, да стече благонаклоност угарске владе и да утврди свој уздрмани положај. То је тај Живко Богдан, који врло добро зна, шта је рекао стари Тиса српским нотабилитетима, јер и он је њима припадао: „Кад признајете мађарску државну идеју, немате права да оснивате засебну српску странку, него ступајте у коју мађарску странку“. И они пресалдумише баш у Тисину странку.

Његов савез са владиком Летићем добро је дошао и овоме, јер демократска странка треба да скрши радикале, који су Георгију Пиколо тако мрски и који му не дају ни дању ни ноћу мирно спавати А програм српске демократске странке са признањем мађарске државне идеје, добро је дошао Георгију Пиколо да се препоручи влади, јер не зна се шта носи дан а шта ноћ.

Ова двојица су духовни оци те странке — ма колико то они према доле порицали — као што се види, из чистих „народних“ рачуна и интереса.

Као трећа личност те странке је мокрински поп Глигорије Стајић Човек иначе способан но тим опаснији. Лични је пријатељ Георгија Пикола Сам по себи није склон неваљалству, но подлегао је пријатељству Георгија Пикола и утицају учитеља мокринског Николајевића Завео је мокринске газде, те жари и пали но у последње време опажа се доста велик отпор средњих људи и предвиђа се слом и његове моћи.

Као важне личности имају се споменути још др Васа Јакшић и др Сава Путник. Њихове умне способности већ не захватају такове димензије, да би могли прозрети планове једног Живка Богдана и Георгија Пикола. Њих руководи понајвише сујета, да постану први људи у Српству. У глупости својој држе, да ће њихова странка обухватити цео српски народ, а они, вође те странке, постаће и вође српског народа. Таман момци за деверство, нарочито др Путник, о чијим способностима сведочи већ и надимак, што му га дадоше: др. Спава. Он је једино спо

ПОДЛИСТАК.

ВЕРАН ПАС.

— М. Ј. Салтик-в Шчердин. —

За чувара брашнаре московског трговца Воротилова био је постављен један пас, који се звао Тресорка. Он је пазио савесно на добро свога господара; никад не напушташе своју колебицу и једва је нешто и познавао околину, где се налазио дућан господарев и која се звала живодерница. Од раног јутра до мрке ноћи скакао је и трчкао докле му дозвољаваше ланац за који је био привезан и лајао је на све стране: Caveant consules! Тресорка беше особито мудра животиња и никад није залајао на укућане свога господара, него увек на стране. Кад је Воротилосљев кочијаш крао зоб, Тресорка ни да се макне, само је махао репом мислећи у себи: па шта је то мало зоби због тог се не пропала! Но покажели се какав странац, па ма био само пролазник, тада Тресорка почне лајати колико га грло носи

Па Воротиров и признаваше заслуге Тресоркине и сваком би даном приликом рекао: ово псето вреди новаца! И сваки пут, кад би прошао поред колебице његове, рекао би: подајте му помија! а Тресорка се радовао и лајао: хам, хам! Спавај господару мирно! Хам, хам, хам. Ја сам твој веран и понизан пас!

Једном се шта више десило и ово; Господин шеф полиције хтео је да одликује својом високом посетом трговца Воротилова — и гле! ни самог високог госта Тресорка не пусти тек нако олако, него подиже толики лавеж да се стрчао и господар и жена и деца мислећи да је разбојник продро у кућу — а кад оно, тако мио гост!

— Ох, Ваше Високородије! Изволите, изволте само! Куш Тресорка, гаду један! Зар ти не видиш ко је ово? Је ли по вољи Вашем Високородију, чашица ракије, мало да се прихвитите?!

— Хвала, хвала Никанору Сешјонићу! Него ви имате ваљаног пса!

— Јест, Ваше Високородије, особита, паметна животиња, и то толико, да би се и понеки човек могао угледати на њу.

— Јест, тако је, јер види се по њој, да респектира својину, а то данас много вреди!

Тада се обрати Тресорки:

— Лај само, пријашко, лај! И човек, који хоће да се препоручи, мора лајати као и други пас!

Воротилов је у три маха, кушао свога пса, пре него што му је поверио своје имање. Обукао се као лопов (ово му је одело особито приличило) и изабере једну мрачну ноћ, да покраде свој рођени дућан. Са парче хлеба покушао да подмити пса. Али овај само омириса комад и уједе господара за ногу. Други пут опет баци му кобасицу и викну му: једи, тресорка, једи! али тресорка одера му па че тура. А кад је трећи пут, хтео да заведе псето своје, са једном масном папирном рубљом подиже овај толику ларму, да се скупили сви пси из суседства дивећи се где тресорка лаје на свога господара.

На то Воротилов сазва све укућане и држао је овај говор.

— Тресорка, ја ти сад поверавам све моје имање, моју жену, моју децу, чувај их.. донесите му помијару!

Ми не знамо, да ли је тресорка разумео говор свог господара или је то учинио по својој псећој природи доста то, да је на то тако почео лајати да је и самог себе надмашио. Од сад је спавао само с једним оком, а с другим је непрестано пазио, неће ли ко пробити врата господарева. Кад год се и испружи онако уморан, али је сваки час тресао ланцем, као да ће речи: пазите се! Ако заборави на њега и не да у му јести, није се срдио, шта више радовао се овако мудрујући: није добро нас псе добро и редовно хранити, јер се онда за час угојимо и онда се давимо у свом салу. Ако га ко одалами и то му не беше криво, јер је то сматрао за опомену, јер пас, ако се не бије, погордиће се и заборавити на свога господара.

— Са псима, говорио је, треба бити строг; не само онда, кад то заслуже, него и онда кад

собан да брани дефраудације и проневере

Још као сараднике ваља споменути остале Јакшићe и мокринског учитеља Николајевића. Он је секретар поп Глишин и нарочито је вештину показао при изборима у извртању изборног резултата. Љупка Лотића, као гласовиту величину свако познаје. Све остало су затуцани клерикали и алмажани.

Српски се народ вековима борио за своје светиње за лепо име српско, за своју народност, језик и веру. Српска демократска странка хоће под мађарском државном идејом једну велику демократску странку, без разлике на веру и народност, и то двоје ће бринути бригу српског народа.

Да грозне ироније! Живко Богдан и демократија. Епископ Летић, клерикализам и демократија Алмажани и демократизам.

И нехотице нам долази у памет она народна: Кад Бог хоће неког да казни. . Зар не уму да погледају каково им је у бојито оружје. И зар не уму да прогледају, да ће им у свесном српском народу ова нова звучна лажна фирма још брже банкрот рати, од оне старе алмажанске Па кад већ они не виде, народ српски ће их врло брзо уверити.

Политички преглед.

Стапање мађарских странака. Како је са званичне стране недавно изјављено, да у питању стапања мађарских странака није ништа рађено од познате изјаве министра Кошута у Печују, ипак се у будимпештанским и бечким листовима непрестано пише о овом питању и наглашава се, да се озбиљно ради на остварењу овог питања У последње време нарочито бечки листови много пишу о овој ствари, но писци су већином мађарски политичари. Изгледа, да је овима стало до тога, да за ову ствар задобију бечке позване кругове. У последњим бројевима „Н. Б. Тагблата“ и „Нове Слободне Пресе“ има по један чланак о томе питању из пера мађарских политичара. У „Н Б Тагблату“ пише свеучилишни професор Бела Фелдеш и доказује потребу једне јаке странке У нормалним приликама то би могла бити мађарска независњачка странка, али како прилике баш нису нормалне и како је потреба, ради могућности рада са краљем, да на влади буду и странке, што стоје на становишту поравнања од 1867. године, то је данас потребно стапање независњачке и 1867 шких странака у једну јаку странку. То стапање би требало извести бар између две нај јаче странке у сабору, независњачке и уставне странке Ради стапања требало би најпре утврдити нови програм. Затим програм саборског рада после нових избора, извршених по новом изборном закону. У тај програм морају се узети опсежне културне, економске и нарочито социјалне реформе. Сврха тих реформа мора бити та, да се што јаче испољи самостални државни и народни живот Угарске. Од велике је важности и то, када да се изведе стапање Пре или после решења оних важних питања, која су на дневном реду. По Фелдешу требало би стапање извести пре решења тих питања, јер би тада били политички јачи при решавању. Највећу тешкоћу при стапању чини питање угарске самосталне банке. То се питање може решити само у смислу становишта независњачке странке. Ако уставна странка не усхте на то пристати, од стапања нема ништа Питање стапања мађарских странака — по Фелдешу — никако не стоји још онако близу своме решењу, како то по едини политички кругови и листови мисле.

У „Новој Слободној Преси“ пак пише посланик и новинар мађарски Мориц Сатмари. Он вели, да је питање о стапању покренуо министар Кошут, јер је то у данашњим приликама политичка потреба. То увиђају и Векерле и Андраши, а краљу би било мило, да се стапање изведе. И по Сатмарију највећу тешкоћу чини питање угарске самосталне банке. Ну тврди, да се уставна странка већ прилично приближила становишту независњачке странке у томе питању. Он држи, да ће се то питање ускоро решити.

Догађаји у Турској. Младотурци не могу никако да се погоде са бугарском националистичком странком, којој на челу стоји Матов. Та странка стоји у служби Бугарске и тражи потпуну автономију Македоније, како би ову доцније могла припојити Бугарској. На то Младотурци не могу пристати, те су се разбили преговори. И група Санданскога је прекинула сваку везу са националистама. Сандански тражи да Македонија остане у склопу уставне Турске. Рачуна се, да због тога може доћи поново до сукоба. У самој ствари, док је група Санданскога већ положила оружје, остале су бугарске националисте и даље под оружјем и изјавили су још приликом проглашења устава, да рачунају са могућношћу, да ће доћи до нових покоља Вође националиста су се већ разишле по местима да кортешују за изборе Младотурски одбор је уза свакога од њих одредио и једнога свога човека да воде надзор над бугарским националистама, да ови не би бираче одушевљавали за тежње, које стоје у опреци са одржањем целине отоманске царевине. Бугарским националистама је ово дакако веома неугодно и лако је могуће, да то буде повод сукобу са Младотурцима — У Цариграду се врше избори за гратске саветнике До сад је изабрано 3 Турчина, 2 Јерменина и 5 Грка. Бирачи слабо учествују. — У Цариграду су већ постављени неки кандида и за посланике у парламенту. До сад је кандидован један Грк и син Мидат паше, Младотурчин Али Хајдар Мидат За претседника парламента је истакнут бивши велики везир Ферид паша. У Јањини је кандидован Суреја бег, у Аргирокастру Муфид бег, у Солуну Карасо (шпањолски Јеврејин?). — У Цариграду је основано 12 нових политичких друштава, и за Арапе и Курде. — Вратили су се из прогонства мисирски принц Саид паша (Младотурчин) и државни саветник и књижевник Саид бег. — Влада Турске је са Отоманском Банком склопила зајам од 81 милијона динара

Летопис Матице Српске.

Свеска IV. за годину 1908

Редовно када узмемо Летопис Матице Српске у руке, очекујемо да ћемо у њему наћи оно, што српски народ у својој савременој књижевности има најбоље, и најсувременије и што стоји на висини изнад просечних радова Но морам признати, да у последње време наилазимо у Летопису и такове радове, који не само да нису просечне вредности, већ стоје испод сваког литерарног нивоа у најбољем случају су несувремени

Осим тога од Летописа остраг у рубрици, књижевност и белешке очекујемо, да ћемо наћи садржај, који одговара потребама оне шире публике, која управо држи Летопис, но после толиког и толиког замерања историјском садржају те две рубрике, није се успело скоро ништа.

Све се ово даде казати и за овај последњи број Летописа На првом месту је штампан одломак из Ђорићева епа, Косово. Пре свега одломак у Летопису је промашена ствар. То може да буде неколицини књижевника за оглед, широј публици треба читаво дело Ако се баш мора издавати у одломцима, ти одломци морају излазити брзо један за другим. Осим тога Ђорићево Косово је закаснило бар са једним столећем. Вредност поетског дела не зависи од признања два три критичара, већ од тога, колико се дело чита и колико утиче на народ, на ширу масу. Ђорићево Косово испевано у класичном метру, чак у класичном духу, данашња публика не чита и према томе дело ово пред широм публиком апсолутно промаша циљ.

Чланак: О некојим врелима српских народних приповиједака од дра Владимира Ђоровића је један од оних чланака, за које мало пре рекосмо, да стоје испод литерарног нивоа. — Додуше чланак је писан са великим претензијама, али где озбиљност садржаја замењује озбиљност лица пишчева, а место научености и студије налазимо у делу масу цитата из туђих дела, пуно позивања на неке теорије, и самохвалисања Овај млади господин се чак на једном месту ставља на једну висину са немачким филозофом Вунтом, но за чудо, чим се одмакне од својих узора, да сам нешто расправи, он нагађа, говори или скроз површно или са незнањем предмета о чему пише

Колико овај млади господин мало познаје предмет о коме пише, износим баш једно место из ове иначе кратке расправе, где писац самостално расправља о једној теми. Он доводи порекло народне српске приповетке о Ери (?) са Der fahrende Schüler im Paradies од немачког писца Ханса Сакса Он пре свега назива ову Саксову ствар шалом, док је то међутим игра, која се за време поста приказивала (Fastnachtsspiel). Он чак не наводи натпис српске народне приповетке о к јој говори, што је иначе врло важно, пошто у Вуковој збирци има више приповедака о Ери. Начин пак, како доводи др. Ђоровић ове две ствари у свезу, не само да није научан, већ је то беспримеран случај литерарног шарлатанства.

Др. Ђоровић тврди, да је садржај српске народне приповетке „Еро с онога свијета“ — о тој приповеци треба да је реч — позајмљен од Ханса Сакса, и то без сваког испитивања, без научног мотивисања. Међутим и сам Ханс Сакс је позајмио садржај ове своје игре из једне немачке народне приповетке.

Да је Ђоровић човек од озбиљне науке, коме

нису ниш а скривили, треба их бити Само нас батина може васпитати као корисне животиње!

Једном речи Тресорка беше нам од начела и који је своју наставу високо држао, тако да су се остали пси дивили и савивши репове међу ноге морадоше признати, да су они још далеко од таког савршенства.

И ако је волео децу ипак се чувао, да га не заведу. Више пута долазе деца господарева и кажу му:

— Хајде Тресорка с нама у шетњу!

— Не могу!

— Па зар ти не смеш?

— Смем ја, само немам права на то!

— Ех, шта! Хајде ти тресорка само с нама! Ми ћемо пузећки, лагано.. нико нас неће видити!

А савест?

Да би избегла искушењу, увуче тресорка реп и сакрије се у колебицу.

Једном се договоре неколико лопова, да почаствују тресорку једним албумом у коме ће бити слике из околине; али ни тим га нису могли завести.

— Шта ће мени ваше слике — рече — ја сам окочена овде у дворишту, овде хоћу и да завршим свој крај; од какве су ми користи изгледи у околини? Торњајте се даље и не доводите ме у искушење.

Али тресорка је имала ипак једну слабу страну: беше заљубљен у кучку; истина не стално, али од времена на време.

Кучка беше добро псето женскога рода, живила је у истом дворишту, аки није имала начела, јер је често лајала на оног, на ког не би требала, а није лајала никако, кад би требала да лаје. — Осим тога није била везана на ланац, него је слободно трчкала овамо, онамо, и понајвише се задржавала у кујни и играла с децом. Многи леп залогај је већ добила, али никад да је донела тресорки. Тресорка јој није ни замерао, та дам је а даме волу леп залогај. Али кад се испуни срце кучкино љубављу, кад почне цвилећи да гребе на кујнских врати, да је пусте напоље, тада тресорка подиже тако лајање и карактеристично завијање да господар, који је разумевао тресорку, брже боље скида тресорки ланац, а слузи Нпмити заповеда, да замене тресорку. Тресорка и кучка тада опијени љубављу сретни пресретни у трку одјуре пред Шерпуховљеву капију.

Тада је Воротилов обично бивао рђаво расположен и кад се тресорка врати са свога излета дочекује га бичем. Он је био уверен о својој кривици, јер у место да је весео и машући репом ишао своме господару у сусрет, као што то чини сваки честит чиновник, који испуњава своју дужност, а он се савијеним репом вукао по земљи, па ни на ударце није цикао, него је само тихо цвилио: mea culpa mea culpa! Ако ћемо на што, био је он и сувише паметан, а да није увидио, да његов господар, који с њиме тако поступаше, није узео у обзир неке олакшавајуће околности; но по неким логичким закључцима ипак је дошао до уверења, да га господар сад овом приликом није добро излемао он би изменуо своју досадању приоду и више не био веран пас свога господара.

(Свршиће се)

није стало само да напише нешто — за Летопис! — већ да даде српској науци научан резултат, он би морао, као германиста (!) најпре испитати, одакле је Ханс Сакс својим силним разним песничким радовима црпао грађу. Онда би дошао на прави пут, а тај би га одвео до немачких народних приповедака, па и на немачког скупљача народних приповедака Јована Паулија и на његову збирку народних приповедака Schümpf und Ernst, одакле је Ханс Сакс на више црпао грађу, па ево и грађу овога свога Fastnachtsspiela. Тим трагом је Ђоровић — као германиста и слависта! — морао ићи још даље, о чему ја овде не ћу да говорим опширније, а ако устреба и то ћу учинити, да докажем уједно и скроз рђав метод овог новог летописовог „писца.“

Језик ове расправе је сасвим лош. Стил нејасан, натегнут, усиљен, што опет излази из несистематичности и рђавог плана овог рода, због чега се сиромах овај „писац“ допао још веће беде, да не зна где о чему да говори и онда је сав растрешен, па не уме ни да мисли искаже. Млади доктор славистике прави силне погрешке. На једном месту каже приповиједака, а на другим приповјетка Он вели ценерале, као да пише народну песму; даље вели наједноставнијега, хтјео, по властитим ријечима, колало, употребљава, да немачко dass место нашег што. Дело је пуно германизама, језик му је такав, да би млади доктор требао да се врати у доњи који разред гимназије, да узме мало више лекција, чак и из јужног дијалекта, којим не уме да пише, и ако га говори од детињства.

Заиста је чудно, да је овај овако лош и недотеран чланак могао ући у Летопис. — Ну не треба једно сметнути с ума. Тај др В. Ђоровић је један од оних, који се гурају у Скерлићеву клику, а говори се да се већ угурао у ту клику Заслуге су му, што свуд грди све што се напише „у бившој Војводини,“ а хвали све оно што спада у ту клику. Цитира кликаше ревносно, из понизности им чак и мисли погађа. Тиме је постао угледан и пред онима око Летописа, који чекају да и њих сунце озари о уд са — оријента..

Приповетка Перица је несретан од Вељка Петровића је добра по замисли, а лоша по обради. В. Петровић не уме свој иначе бујан темперамент да умери, зато је у описима до та баналан и мало пази на приповедачки стил У њега је пуно страних речи и научних термина.

Књижевне рубрике под насловом: „Књижевност и Белешке“ са малим изузетком више доликују за какав историјски архив него за Летопис Летопису се толико пута већ савет вало, да више износи ствари за ширу публику која тражи јаче духовне хране, али је то све узалуд било Приговарало се и сувише историјском садржају и то није помогло. Већ се чини, да се тамо пркоси публици. Летопис треба да је уређиван пре свега за ширу српску публику и према томе треба публику образовати. У томе делу Летописа треба да се дају информације о свима појавама, правцима струјама светске књижевности, да се упозорују млађи писци, какови правци владају у већим европским литературама и ко су преставници тих праваца. Даље би требало регистровати о уметностима, о социолошким и другим важним питањима. Међу им у Летопису пишу људи оно, што их код куће занима без обзира на публику и већ долазим до уверења, да се у Летопис не пише ради свестране науке, која је публици потреб на, већ се пише за — паре.

Др. Бошко Петровић.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1 септембра отпо рамо нову месечну претплату на „З ставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо сва пошт. претплатнике којима крајем августа истиче претплата, да изволе исту за вр мена, за месец септембар обновити, како н би у шиљању листа до прекидања дошл

Чеси и Французи.

Прашко гратско веће позове париско муниципално веће, да дође у Праг и посети јубиларну изложбу. Париско гратско веће се томе одазвало и послало у Праг неколико изасланика својих. Ови су у Прагу сјајно дочекани. На станици се искупила непрегледна светина од више хиљада људи. Госте је на станици поздравио на француском језику прашки гратски начеоник Грос и истакао велико пријатељство, које чешки народ гаји према Французима и њиховој престоници. На Гросов говор одговорио је претседник француског изасланства Шериу и нагласио, како ће ова посета још утврдити пријатељске везе, које сједињавају француски и чешки народ И рече, да се Французи према Чесима осећају управо као саплеменици, и завршио је речма „живео Праг! живела Чешка!“ Искупљена светина је громко викала „живела Француска! живео Париз!“ За тим отпрате госте у Хотел де Сакс. По улицама, кроз које су пролазили, биле су многе куће окићене свечаним заставама. Пред гостинским квартиром је дошло за тим до бурних овација. Светина је певала песму „Хеј Словане“ и подметнула текст „Француз је с нама, а ко је против нас, тог ће Рус одувати.“ По том оде светина пред немачку касину и демонстровала је против Немаца. На излазу пред музејем држао је говор чешки националац социјалиста Сгриберни и рекао је, како је чешки народ овом приликом јасно показао, да су његове симпатије на страни француске републике, и како је очитовао своје осећање против заједничкога непријатеља, т. ј, против Немаца. И свврши речма „да живи чешко-француско братимство“!

На дочеку дакако не беше ниједнога Немца Изговарали су се, како је т божјцео дочек управо демонстрација против Немаца. Аустриски Немци су ужасно огорчени на овај поступак Чеха. Боли их, што Чеси отворено изјављују своје симпатије према Французима и Русима и славн народно братимство са двојним савезом, и то баш у тренутку, кад је министар Ерентал углављивао у Салцбургу тројни савез Овај поступак Чеха јасно је показао, колико министар Ерентал у својим преговорима заступа јавност целе монархије. Али је тај чин обележио и слабост тројнога савеза. Народи, на које се Ерентал позивао пред Титонијем не стоје за њим. То може да се освети.

Краљ у Будимпешти.

Угарски краљ Фрања Јосиф приспео је јуче по подне у Угарску престоницу, где је свечано дочекан. Краљ намерава месец дана остати у Угарској Неко време ће провести у своме двору у Будиму, а неко време у Геделе-у. 2 (15.) септембра ићи ће у Весприм на велике војне вежбе, где ће се бавити три дана. Угарски министри такође стижу у Будимпешту са својих летњих одмора. — Јуче је приспео и министар правде Гинтер

Удружење „Слога“ у Новом Саду.

Управни одбор удружења „Слоге“ у Новом Саду држао је у понедељак 25. авг. (7. септ.) своју редовну седницу. По извештају тајника удружење има сада 1800 чланова. Од последње седнице држане јуна месеца до ове, удружење је добило 56 нових чланова и то: 15 оснивача, 2 редовна и 39 помагача. Међу оснивачима је 9 нових манастира. Велики део помагача скупио је родољубиви управитељ огулинске штедионице г. Исидор Кирјаковић, на чему му одбор овим путем изриче признање и захвалност. Овај успех г. Кирјаковића је још један доказ да би се број чланова „Слоге“ брзо и знатно умножио, кад би се у нашим местима нашло родољубивих и заузимљивих људи, који би истрајном вољом потпомагали родољубиви и племенити рад „Слоге“. — По извештају благајника удружење има сада 19,750 36 К. Врло много чланова не одговарају својим дужностима. Има их чак који две године нису послали чланарину и ако су већ више пута омомињани Сваки се по својој вољи уписао за члана и обвезао на вршење чланских дужности, па не би требао да чека опомене и то и по више пута, јер то стаје трошка, који би се савесним вршењем чланских дужности могао удружењу уштедити. — Управни одбор је закључио, да се члановима дужницима пошљу поштанске упутнице и да се овим путем замоле, да дужну чланарину на те упутнице пошљу. — У овој седници је још решено, да се главна скупштина удружења сазове за недељу 21 септембра (4. октобра) у 11 сати пре подне.

Неумесна шала.

Дечаци Гавра Бујц и Илија Берталан пасли су коње на пашњаку општине Калугеру и поведу реч, који је бољи јахач и који би смео узјахати на једног вранца. Гавра је тврдио, да осим њега несме нико. Али Илија се није дао у срамоту и узјаха вранца. Међутим Гавра запали труд и тури коњу у ухо тако, да друг ово и не примети. Кад је узјахао коња, почео је труд жећи и коњ се баци у дивљи трк. Дечак се једно време круто држао, али и најпосле, кад је коњ бегао низ неку стрмен, падне и на месту остаде мртав.

Брзојави „Застави“

Стигли 26. августа.

Избор посланика у Нишу

Београд. При избору посланика у Нишу добио је кандидат старијих радикала Узуновић 6475 гласова, а кандидат млађих радикала министар Миловановић 2937 гласова. Према томе изабран је Узуновић.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

ПРИПОСЛАНО.

Господину
Страхињи Црнојачком учитељу
у Кићу.

У Вашем допису од 4. (17.) августа о. г у 180. бр. „Браника“ дотакосте се и мене Вашим уобичајеним смутљивим клеветама. Прво, да сам добио награду за држање повторне школе зато, како би ме — по Вашем лажном исказу употребили „туђим новцем“ за „кортеша“ и „дрљала“ гадних и лажних дописа „Кићанина“ у „Застави“.

На ову тачку одговарам: 1903/4. школске год. Ви сте од црквене општине тражили да вам се урачунају неке године службовања, те ако Вам се издавао буде тражени доплатак, одрећете се награде за држање повторне школе. Успесте и добисте доплатак. Међутим се тужбом обратисте славном епархијском школском одбору, да Вам црквена општина неће да издаје награду за држање повторне школе и то добисте; па шта више прошле школске године, када је и ви школски закон ступио у живот, у седници црквене скупштине изјависте, да Вам се установи плата у износу од К. 1400 за сва времена, док сте кићски учитељ а у замену томе одрећићете се свију будућих доплатака и осталих берива. Када општина не пристаде на Ваш предлог, спорним сте путем дошли до законом прописане плате. Ви сте своја своја права неисправним начином, смицалицама хтели постићи т. ј. погађалисте се а тужбама сте их добијали.

Решењем славног епархијског школског одбора 469 ex 905 постављен сам био за привременог учитеља у Кићу уз плату, к ја је са тим местом скопчана. По „фасији о учитељским беривима“ мени припада награда за држање повторне школе и ја сам је, не по Вашем смицаличном методу, но с пуним правом 1. октобра 1905 примио, не „туђ“ него мени по закону припадајући новац, а тада је и Ви примисте.

Придевке, које ми у вашем допису дадосте, сваки ћу Вам посебце гарниран вратити, јер сте Ви једини достојни носилац истих Рекосте, да сам „дрљало“ Ја нисам никада никоме писао дописе, па ни „Кићанину“. Претпостављам бар толико, требало би да знате, којим се начином дознају од уредништа потписници дописа. Изволите се послужити њиме. Него ви сте „дрљало“ лажних и гадно подмуклих клевета „интермецом“ у Вашем допису Ви нападате трезни и пијани поштене људе, који су врло долготерпељиви били спрам Вас, те сте стога натоварили себи дисциплинарну истрагу на врат. Ви сте „кортеш“ непосредни и посредни, јер су Вам нужни потписи скупштинара, да би се одржали, евентуално и спасли заслужне казне. Ви сте „плајаш“, јер кад Вас пијаног одведох у Вашу собу у место захвалности опсовасте ми оца, матер и оправисте ме.. но, то не би ни плајаш учинио, јер се и код тога звања тражи исправности и ако не више а оно бар домаће васпитање Ви сте „прљало“, јер се налазите у глибу те се на свакога бацате блатом, како би и други био Вама подобан, међутим сте се и стварно вукли по блату јендека велике кићске улице Ви сте ме изазвали и ја Вам стварношћу одговорих, јер и пословица вели „Како сејеш онако ћеш и жњети“.

Још имам, да споменем и ову околност, која Вас карактеристише, колико сте свесни, кад опстанак једне српске установе доводити у зависност од материјалности. Основах певачко друштво, принесох му моралне па и неке материјалне жртве, те их с великим трудом научи појати Кад одпојасмо у храму на св. литургији неколико пута, Ви ми саветоваste, односно подвалисте ми, само што није упалило, да им више не појимо, ако ми не даду награде, него да друштво растурим.

Све ово рекох на Ваш напад у прилог истини, а у будуће н ћу с Вами усмено ни писмено полемисати

Молим уредништво цењене „Заставе“ за изјаву, да ли сам ја писац дописа „Кићанина“.*)

У Кићу 18. (31) августа 1908. год.

Бранко Јагеровић
српски народни учитељ.

*) Потврђујемо, да допис из Кића са потписом „Кићанин“ није писао г. Б. Јагеровић.

Уредништво „Заставе“.

Трговина.

Нови Сад, 26. августа 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 21 к 40 до 21 к 70 п
Пшеница нова 21 к 20 п до 21 к 40 п.
Пшеница средња 20 к 40 п до 20 к 80 п.
Пшеница лакша 20 к 20 п до 20 к 40 п
Наполица нова 19 к 20 п до 19 к. 60 п
Јечам нови 14 к 80 п до 15 к — п.
Зоб нова 14 к 80 п до 15 к — п
Кукуруз у зрну нов 15 к 60 п до 15 к 80 п.
Кукуруз у клипу нов 7 к 40 п до к 7 80 п.
Маст 132 к п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.

све од 100 кила

Мануфактурна трговина

Гавре Ј. Полита

у Новом Саду

треба једног ПОМОЋНИКА. Захтева се да је добр продавац примерног владања, знање српског, мађарског и немачког језика. Ступање одмах. 1146 2 -

---

МОДНА И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Александра Беловитића

у БРОДУ н/С.

потребује искусне старије

1154 **помоћнике.** 1-3

ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

ЂОКЕ С. МИЛОСАВЉЕВИЋА

у ЗЕМУНУ

треба једног старијег вештог и солидног

помоћника,

да српски, немачки и мађарски говори, а са фикс-платом биће акцептиран, те који није још у Земуну сервирао, има првенство. 1151 1-3

ПРЕКРАСНА НОВА ВИЛА

у Србији (Лозница на Дрини)

с елегантним намештајем, ораницом, великом баштом и шљивиком (ц а 2500), пецаром за воће и шљивовицу, подрумима за јабуково вино, 3 сопствена врела, водоводом, кућама за изнајмљивање, рибњаком, Јоркшир свињама, емденским гускама, концесијама, у близини купатило жељезница (Шабац—Сава) и т. д и т. д. продаје се одмах уз врло повољне услове

Поближе упуте даје дирекција: „Weltadressbuch, Pozsony Posttach 33“. 1155 1-1

Ад Ш. С. 513 зап. ех 1908.

Стечај.

Ради попуњења упражњеног места редовне учитељице за женски ручни рад, науку о држању куће, неговању и васпитању деце, о чувању здравља и нези у болести, у српској вишој девојачкој школи у Новом Саду овим се расписује стечај.

Молитељице имају доказати, да су Српкиње православне вере и да су оспособљене за предавање гореспоменутог предмета у грађанским и вишим девојачким школама, односно, да су бар испитане и оспособљене учитељице. Ако буде изабрана учитељица без оспособљења, потребна за учитељице грађанске школе, биће изабрано лице дужно у року, који Школски Савет одреди, да набави себи таково оспособљење

У дужност изабране учитељице спадаће, да предаје своје, а по потреби и друге предмете у најмање 26 седмичних часова

С овим местом скопчана је плата од 1200 круна годишње, а ако изабрана учитељица има потпуно оспособљење. ужива и станарину од 10% плате и десетогодишње доплатке. Ако буде изабрано лице без потпунога оспособљења, имаће само плату од 1200 круна годишње

Ваљано инструјисане молбенице треба поднети српском православном народном Школском Савету у Карловцима најдуже до 7. (20.) септембра 1908.

Из седнице српског православног народног Школског Савета, држане у Карловцима дне 18 (31.) августа 1908. год.

1185 1-1 **ПРЕДСЕДНИШТВО**

српског народног Школског Савета.

Школска објава.

Школска година 1908. 9. у српској учитељичкој школи у Карловцу почиње 1. септембра 1908 године по нов м календару.

По ријешењу Високославног Школског Савјета примаће се редовне ученице само у трећи и четврти разред; а у први и други разред моћи ће се уз дозволу Високославног Школског Савјета уписати само као приватне ученице.

У први разред примају се Српкиње православне вјере које су навршиле четрнаесту годину живота и свршиле четврти разр. више девојачке или које друге средње школе а иначе су здраве и доброг владања Свака ученица мора собом донијети: 1.) крсни лист, 2.) лијечничко свједочанство о добром здрављу, 3.) школско свједочанство о свршеном горе наведеном разреду.

Римокатоличкиње могу бити примљене тек дозволом високе кр. хрв. слав. далм зем. владе у Загребу.

Ни једна ученица не смије узимати стан нити га смије промјенити без дозволе управитељеве

Уписиваће се од 1. до 13 септембра, а редовна настава отпочеће 14. септембра о г. по новом календару.

Свака ученица приликом уписивања мора уплатити 4 круне у име школарине за први семестар, нове ученице осим тога још 2 круне уписнине а свака још по 1 круну за дружину „Будућност“; школарина за други семестар уплаћује се у почетку другог семестра.

Управа српске учитељичке школе

1159 2-3 у Карловцу

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА 8 8

Јаше Гергуровог

○ у СОМБОРУ ○

потребује једног СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА

вичног у наручивању робе и кореспонденцији, и **једног млађег помоћника**, са знањем српског мађарског и немачког језика. — Ступање 1 или 15. октобра по н.

Продајем одма из слободне руке

ЧАРДУ

која је на иришком друму.

Ближа извешћа даје

Лука Фриварски

гостионица код „Фрушке Горе“

1078 4 4 у Каменици.

Они ученици и ученице, који се ових дана пријавише, да су ради, да само писмено уче

НАСТАВНИ ТЕЧАЈ

К. КОНЦ. ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ТРГОВАЧКЕ ШКОЛЕ

могу постићи потпуно изображење и успешан испит у Бечу само онда, ако прву наставу 6—8 дана приме лично И онда се тек лекције писмене могу јасно схватити и задаће разумно израдити.

Ј. МОГАН, концесионар,

1131 2-5 Нови Сад, Аранева улица 11.

ТРЕБАМ

ЗА МОЈУ МАНУФАКТУРНУ РАДЊУ

млађег помоћника,

Србина, који је потпуно солидао, а говори мађарски немачки. — Ступање до до 15 септембра о. г. п. р.

Ђорђе Малић,

1117 2-3 **Босанска Градишка.**

СЛАТКЕ СВЕЖЕ ШЉИВЕ

за ракију такозване „Милћ“ 100 кила само 4 К, руком бране 6 круна

СУВЕ ШЉИВЕ 100 кг. 10 К, ораха 24 К.

Шљивовице, јабуке за јело и за пресу 4 12 К. Живад и све земаљске производе Босне нуди

ПРВО ИЗВОЗНО ПОДУЗЕЋЕ

Ђ. ВАСИЉЕВИЋА

1127 2-4 Д. Тузла (Босна).

Цјенике бадава

ТРГОВИНА

МЕШОВИТОМ РОБОМ И ЗЕМАЉСКИМ ПРОИЗВОДИМА

И ГОСТИОНИЦА

у великом и живом месту, крај жељезничке пруге у Славонији; у општини је 5000 душа, а само три трговине,

НА ПРОДАЈУ ЈЕ

услед фамилијарних околности.

Млад и честит човек, који је уз то хрватско-угарски држављанин, те има квалификацију за дозволу точења пића, имао би лепу будућност.

Потребно је 3—4000 круна.

Упитати у администрацији овог листа под знаком „ДОБРА СТВАР“. 1122 2-5

ДВА

ВИНОГРАДА НА ПРОДАЈУ.

Због пресељења из Каменице продајем из слободне руке своја два винограда, оба на аме иканској подлози, у непосредној близини Каменице на путу према планини. Већи је уз нови иришки друм, испод њега је чувена „Војинова Вода“ и лечилиште. Мањи лежи тик уз нову, беочинску пругу, на старом иришком друму.

Исто тако продајем било уз винограде или засебно и

овогодишњу бербу,

која ће бити и обилата и добра квалитета.

Љубомир Недељковић

1125 2-8 умир. парох

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

Димитрија Стојковића

У ЗЕМУНУ

потребује једног помоћника који говори осим матерњег језика немачки и мађарски. Ступити може одмах. 1157 1-3

У мојој накладе и само се овде код мене може ● добити ●

Натошевић:

Срп. Буквар

„ Читанка II.

„ „ III.

„ „ IV.

Слов. Буквар

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék).

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и велико (en gros)

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије.

Све по јефтиној цени него игде.

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава. 1138 2—20

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.